

Põhikooli I aste

1.-3. klass

Muuseumitundide külastamiseks on vajalik eelregistreerimine.
Tunnid on tellitavad teile sobival ajal ja laste vanusele vastavas pikkuses.

Aastaringsed muuseumitunnid

TEEMA	MUUSEUMITUND/ PROGRAMM/KESTU	SISU/TEGEVUS(ED)	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
Koolielu	Karilatsi koolitund (1,5 tundi)	Vanamoodi koolitund Karilatsi koolimajas, kus koolipreili juhendamisel saab lugeda ja rehkendada ning sulle-tindiga kirjutada. Räägime kooli(lapse)elust vanasti ja vaatame ringi näitusel „Kuke kannul kooliteel“.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Rahvakalender	Ringiratast rahvakalendis (1,5 tundi)	Aastaring eesti rahvakalendis - kuidas vanasti aega arvestati, õpime tundma pühade kombeid, toite, mänge ja uskumusi. Põhitähelepanu kuulub külastushetke lähimatele pühadele. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, ajalugu, eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Matemaatika	Vana-aja kauplus (1,5- 4 tundi)	Tänapäeva kauplus on suur ostukeskus. Meie aga rändame ajas 100 aastat tagasi ja kaupleme talurahva moodi. Vaatame milline nägi välja külapood. Saame teada, kuidas kaubad vanasti liikusid, milliseid kaupu vanasti müüdi ja milliseid kaupu mitte ning kuidas vanasti kaupade eest tasuti, kas ka võla peale anti. Mängime poodi õppides kaalumist, pakkimist ja arvelauaga arvestamist. Meisterdame magusa suutäie.	Matemaatika, eesti keel, tööõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
Taluelu	Talulaste mängumaa (1,5- 4 tundi)	Mängime mänge, mida mängiti saja aasta eest - osavusmängud, töid jäljendavad mängud ja liikumismängud. Meisterdame mänguasju.	Kehaline kasvatus, eesti keel, tööõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
Loodus	Mesilapere toimetused (1,5- 4 tundi)	Tunnis kõneleme mesilastest, nende tööjaotusest ja tegemistest. Saame teada, mis on peale mee veel mesilaste toodang. Arutame, mida saame ise teha selle heaks, et need kasulikud putukad ikka meie aedades askeldaksid. Meisterdame endale kunstkärjest küünla ja mängime nii liikumis- kui ka harivaid mänge. Mesilaste töörollid ja vaenlased saavad lihtsamalt selgeks magnetitega õuemängu abil.	Loodusõpetus, inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuseum.ee

Kodukoha lugu	Suitsusaunakombestik (1,5- 4 tundi)	Vana-Võrumaa suitsusaunapärand on kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi nimistusse. Saun on kui pereliige, keda tülles teretatakse ja lahkudes tänatakse, kes kuulab ära kõik mured ja rõõmud, mida temaga jagatakse. Vanasti saunas algas ja lõppes elu, viidi läbi rituaalseid toimetusi ja parandati tervist. Kütame sauna ja räägime juttu kütmisest, saunaviha tegemisest ning saunas käimisest.	Loodusõpetus, inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretantik@wi.ee monistemuseum.ee
Kodukoha lugu	Kodukoha omakultuurilisuse tundmine (1,5 tundi)	Tutvutakse muuseumi kõrvalhoonete, õueala ja muinasjutuaidaga. Jututuba: kuulatakse Võrumaalt üles kirjutatud Kalevipojaga seotud muistendeid ja mõtestatakse lahti võrukeelseid vanasõnu.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 7821 798 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Eesti (rahva)kultuuri-tegelased	Külalisena kirjaniku kodus (1,5 tundi)	Tutvutakse Kreutzwaldi elumajaga. Jututuba: kuulatakse ja mängitakse üks Kreutzwaldi muinasjutt. Teemaatilise pildi värvimine või teemaatilise märgi kujundamine.	Eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 7821 798 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Rahvajutud	Ükskord ammu, ammu... (1,5 tundi)	Rahvajutud, legendid, mõistatused, rahvalaulud-mängud, kõigile teada-tuntud muinasjutud ... Kas teadsite, et võite need kõik leida Karilatsi Vabaõhumuuseumist? Kui ei, siis tulge neid otsima ja leidma. Saab nii jutte kuulata, kui neid ise vesta ja mõne jutu võib isegi valmis mõelda.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
	Värv Kreutzwaldi muinasjutumaailma (1,5 tundi)	Tutvutakse Kreutzwaldi muinasjutuaineliste piltidega muuseumi näituseruumis. Jututuba: kuulatakse (mängitakse) üks muinasjutt või vaadatakse animafilmi "Kilplased"/"Põhja konn". Fantaasiapildi joonistamine või teemaatilise märgi kujundamine.	Eesti keel.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 7821 798 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Muuseumikogud	Muuseum kohvis (45 minutit)	Kohvritunnid sobivad ilmestama neid ajalootunde (ka teisi ainetunde), kus on juttu Eestist ja eestlastest. Programm elavdab koolitundi, tekitab huvi muuseumi ja seal hoiul olevate esemete vastu ning ärgitab lapsi ka oma ümbruskonnas huvilisema pilguga ringi vaatama, sest iga möödunud päev on ju juba ajalugu. Võimalik tellida veebitund.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
Muinasjututund	Pikkjalg, osavkäpp ja Teravsilim (1,5 tundi)	Muinasjutu "Pikkjalg, Osavkäpp ja Teravsilim" jutustamine. Tegevused valikus: 1. Pikkjalg hobusekarjas (tagaajamismäng), 2. Teravsilim Piirisilla nõida tabamas (osavusmäng), 3. Osavkäpp õnnepaela punumas.	Eesti keel, kehaline kasvatus, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muinasjututund	Vaeslapse käsikivi (1 tund)	Muinasjutu "Vaeslapse käsikivi" jutustamine, käsikivi ja teraviljade tutvustamine, erinevatest teraviljadest küpsetiste maitsmine.	Eesti keel, inimeseõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee

Muinasjututund	Helde puuraiuja (1 tund)	Muinasjutu jutustamine, muinasjutus mainitud puude tutvustamine Kreutzwaldi muuseumi õues või piltidelt. Oma kuldvitsakese värvimine.	Eesti keel, loodusõpetus, kunstõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muinasjututund	Lopi ja Lapi (1 tund)	Muinasjutu jutustamine, muinasjututeemalise pildi joonistamine värvipliiatsitega.	Eesti keel, kunst	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Muuseumitund	Kirjaniku kodu (1,5 tundi)	Tutvumine Kreutzwaldi elumaja ja aiaga, muinasjutu kuulamine, pildi joonistamine.	Keel ja kõne. Kunst.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 7821 798 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
Praktiline töötund	Köitmine (1 tund)	Raamatu kaante kaunistamine teemadel Tarkuseraamat, Siil, Tark mees taskus, Papa Kreutzwald või vabalt valitud paberitega.	Kunst, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Praktiline töötund	Tekstiiltrükk (1 tund)	Olemasolevate trükipakkude või taimedega trükkimine oma kaasavõetud naturaalsest materjalist esemele : T-särk, poekott, linik, pearätik vms.	Kunst, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee
Praktiline töötund	Paberitegu (1,5 tundi)	Paberimassist paberi valamine, kaunistamine. Osaleja saab kaasa oma valatud paberi.	Kunst, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuseum, tel +372 51928199 marika.sepp@wi.ee lauluisa.ee

Rahvakalender ja tähtpäevad

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	SEPTEMBER			
2.-20. september	Sügist otsimas (1,5 tundi)	Selles tunnis õpitakse kõikide õppeainete seost ümbritseva looduse ning inimeste sügishooajaliste tööde ja tegemistega. Jalutuskäigul õpitakse märkama looduse muutumist ja sellest inspireerituna meisterdatakse ühiselt.	Loodusõpetus, eesti keel, kunstiõpetus, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
9. - 27. september	Sügise nägu (1,5 tundi)	Räägime muutustest looduses seoses sügise saabumisega. Tutvume erinevate köögiviljadega ja puuviljadega, saame teada kui kasulikud nad meie tervisele on. Maitseme mõnda aiasaadust. Tuletame meelde puid ja lehti. Arutleme, millise puu lehed on kõige kirevamad, millisel puul püsivad lehed kõige kauem. Tutvume toidupüramiidiga. Mängime ja meisterdame.	Loodusõpetus, eesti keel, kunstiõpetus, kehaline kasvatus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 56 61 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
23. - 27. september	Mihkclipäevaks loomad lauta (1,5 tundi)	Tutvume taluloomadega. Püüame loomalapse emaga kokku viia ja vaatame, kas teame, kuidas neid kutsutakse. Räägime, miks mihkclipäevast alates loomad laudas elama hakkasid. Tutvume mõne huvitavama mihkclipäeva kombega. Mängime ja meisterdame.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 56 61 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
23.-27. september	Mihkclipäev (1,5 tundi)	Mihkclipäev oli vanarahva seas tähtis päev. Mihkclipäevaga lõppesid taludes välitööd ja hakkasid peale tubased tegevused. Programmis paneme käed külge mõnele tubasele tööle, näiteks villa kraasimisele. Tähtsal kohal oli mihklilaat. Meiegi mängime läbi ühe laada, korrates üle köögi- ja puuviljad, marjad ja teraviljad.	Inimeseõpetus, loodusõpetus, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
26.-27. september	Karjalaste mihkclipäev (1,5 tundi)	Teeme lõket ja mängime karjalaste mängu - luurivedamist, vägikaikavedu jne. Kaeme rehetarre ja katame mihkclipäeva piknikulaua. Võimalik tellida veebitund.	Eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
30.sept	Leivanädal Karilatsis (1,5 tundi)	Suitsuhõngulises rehetoas saad teadmise, kuidas leib on sajandeid eestlase lauale jõudnud. Käime läbi teekonna viljakülvist leivatüki suhupanekuni.	Inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

september	Karjalapse mängumaa (1 tund)	Vana aja talulapse mängumaa oli sootuks teistsugune kui tänapäeva lapsel. Mõtleme end vanasse rehetarre elama, õpime vanu liikumis- ja laulumänge ning mängime vanavanaemade-isade mänguasjadega.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
september	Elu rehetares (1,5 tundi)	Talu elu-olu tutvustavas muuseumitunnis saab tunda rehetare hõngu ning perenaise juhendamisel panna käe külge mitmele talutööletoimetusele, et paremini ette kujutada sajanditagust igapäeva elu Eestimaal. Lisaks töödele tutvume ka rahvamängude ning jõukatsumistega, mida jõudeajal ette võeti. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
september	Lood linast (1,5 tundi)	Kuidas saab helesinise õiega taimest särk? Lood linast pajatavad nii taimest kui linatöödest, nii ketramisest kui linasest kangast. Lisaks lugudele saame käe mitmele tööle ka ise külge panna.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
september	Kel amet, sel leiba (1,5 tundi)	Räägime igivanadest, vanadest ametimeestest (nt sepp, mölder), aga ka moodsatest ametitest (nt IT-spetsialist). Arutame, milliseid ametmehi kohtas Eestimaal vanasti ning kas tänasel päeval ka veel neid ameteid peetakse.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	OKTOOBER			
1.-4. oktoober	Leivanädal Karilatsis (1,5 tundi)	Suitsuhõngulises rehetoas saad teadmise, kuidas leib on sajandeid eestlase lauale jõudnud. Käime läbi teekonna viljakülvist leivatüki suhupanekuni.	Inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
1.- 11. oktoober	Leib meie laual (1,5 tundi)	Leivapäeval õpime tundma erinevaid teravilju taimena ja terana; saame teada millisest teraviljast valmistatakse leiba, millisest saia, millisest putru, mida sööb hobune, mida lehm ja siga; proovime läbi tööd rehepeksust jahvatamiseni kiviaegsel ja taluaegsel viisil, maitseme kodus küpsetatud leiba.	Loodusõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
1.-31. oktoober	Inimese 5 meelt (1,5 tundi)	Räägime inimese meeltest. Teeme katsetusi, kus paneme proovile erinevad meeled. Näiteks, kuidas saab süüa ja liikuda nii, et ei näe või kas saab kompimise teel asju ära tunda. Mängime mängu, kus saab oma meeli kasutada.	Inimeseõpetus, eesti keel, loodusõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
14.- 25. oktoober	Villast, kinnaste ja sokkideni (1,5 tundi)	Lamba villast sokkideni on pikk tee. Põetud vill tuleb pesta ja kuivatada, heinapurudest puhastada ja kraasida. Pehmetest villarullidest ehk heidest kedrati voki lõng. Ühtlase lõnga saamiseks peab ketramist aastaid harjutama. Proovime tunnis villa puhastada, kraasida, voki tallata, lõnga kerrasse kerida ja lõpuks heegeldame endale pika keti. Tunnis saab laps teadmised villaga tehtavatest töödest.	Loodusõpetus, eesti keel, kunstiõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
23. oktoober	Sügis paberil (koolivaheaja üritus)	Meisterdame ja joonistame sügis paberile kui ka laastule. Mängime sügisega seonduvaid mängu.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
1.-31. oktoober	Eestlaste toit ja toidunõud (1,5 tundi)	Leib on alati olnud eestlase põhitoit. Tutvume selle saamislooga ja erinevate teraviljadega. Vaatame, mida peale leiva veel vanasti söödi, kui palju mõjutas aastaegade vaheldumine meie toidulauda. Teeme ka ise midagi kõhutäiteks. Tutvume vanaaegsete nõude ja lauakommetega.	Loodusõpetus, mina ja keskkond, liikumine ja kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
24.-31. oktoober	Mäng värvidega (1,5 tundi)	Värvid mõjutavad inimese igapäevast elu - meie tundeid, mõtteid, vererõhku, kehatemperatuuri, hingamist. Tunnis proovime mõelda, kuidas mingi värv meid mõjutab, mis tundeid tekitab. Tuletame meelde soojad ja külmad värvid. Vaatame, millised on 6 põhivärvi, proovime neid segades värvivalikut suurendada. Proovime ka ise väikesed kunstnikud olla.	Loodusõpetus, eesti keel.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
30.-31. oktoober	Hingede aeg Karilatsis (1,5 tundi)	Räägime hingede ajast eesti rahvakalendris ja otsime sarnaseid traditsioone teistest maadest. Küllastame rehetare, sauna ja koolimaja.	Eesti keel, tööõpetus, inimeseõpetus, muusikaõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	NOVEMBER			
4.-8. november	Võru keele nädal (1,5 tundi)	Võru keele nädalal kõnõlõmi võro keelen ja tutvumi võro kultuuriga. Mängimi muusõumi man võro keele mängu.	Eesti keel, võro keel.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
1. november	Hingede aeg Karilatsis (1,5 tundi)	Räägime hingede ajast eesti rahvakalendris ja otsime sarnaseid traditsioone teistest maadest. Külastame rehetaret, sauna ja koolimaja.	Eesti keel, tööõpetus, inimeseõpetus, muusikaõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuseum.ee
11. - 29. november	Töökad mesilased (1,5 tundi)	Tutvume mesilaste eluringiga. Räägime, kes seal mesitarus kõik koos elavad. Mesitarus valitseb range kord ja tööjaotus, tutvume sellega. Saame teada, kui palju mesilane elujooksul mett kogub, mitu lille päeva jooksul külastab. Meisterdame ja mängime. Proovime mett.	Loodus, mina ja keskkond, liikumine.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
4.-8. november	Mardipäev (1,5 tundi)	Tutvume mardipäeva kommetega. Mängime läbi mardiõhtu. Vaatame, mida kõike pidid mardid koos pererahvaga tegema, enne kui neile midagi head kaasa anti. Kindlasti laulame, mängime, mõistatame ja meisterdame, mõne julgema maskeerime ära.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
november	Hingedekuu (1,5 tundi)	Vanarahva tarkuse järgi algab novembris hingedekuu, kus pööratakse tähelepanu meie hulgast lahkunutele. Hingedepäeval, 2. novembril, süüdatakse küünlad surnuaial või koduakendel, mõnel pool viiakse sauna toitu ja joogipoolist ning usutakse, et esivanemate hinged tulevad meid külastama. Tunnis teeme juttu hingedeajast ja sellega seotud tavadest. Räägime ristimetsast ja käime ristimetsas.	Eesti keel, tööõpetus, inimeseõpetus, muusikaõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
6.-25. november	Karilatsi mardi- kadrinädalad (1,5 tundi)	Sandiskäimise kombed vanasti ja tänapäeval. Meisterdame sandimaske, laulame mardilaule ja käime ka muuseumimajades. Võimalik tellida veebitund. Tundi saab tellida ka võro keeles.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuseum.ee
18.-22. november	Kadripäev (1,5 tundi)	Tutvume kadripäeva kommetega. Meisterdame endale kaunistuse ja maskeerime ennast ära- ilusateks ja valgeteks, sest kadrid just ilusad olidki. Laulame, mängime ja mõistatame.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuseum.ee
november	Hakkame santima (1,5 tundi)	Tunnis räägime santimise kommetest ja võrdleme neid. Vastavalt kalendris broneeritud kuupäevale keskendume rohkem kas mardi- või kadrisandi teemale ja ennast nendeks ka maskeerime. Selleks meisterdame kostüümilisandi. Mängime läbi mardi- või kadriõhtu. Kogeme, mida kõike pidid sandid tegema, enne kui neile midagi head anti- laulma, mängima ja mõistatama.	Eesti keel, tööõpetus, muusikaõpetus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	DETSEMBER			
2. - 20. detsember	Erinevate maade jõulumängud (1,5 tundi)	Seekordses jõuluprogrammis tutvume erinevate maade jõulumängudega. Kuna on jõulud, siis teeme ühe magusa ampsu ja kindlasti mängime palju ja meisterdame.	Eesti keel, tööõpetus, kunstiõpetus.	Vana-Võromaa Kultuurikoda , tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
6.-21. detsember	Jõulud Karilatsis (1,5 tundi)	Kaasamängitav jõuluetendus "Jõuaks, jõuaks jõulud". Jõuludest - aasta oodatumast pühast - tuleb juttu meie muuseumitunnis. Põikame jõuluajas nii minevikku kui tulevikku ja lõpetame piparkoogilõhnalises olevikus. Saab laulda ja mängida, mõistatada ja meenutada. Teekonnal kohtame põnevaid jõuluaja tegelasi.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum , tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
2.-20. detsember	Jõulud Mõniste Talurahvamuuseumis (1,5 tundi)	Kaasahaarav jõuluprogramm koos nuputamis- ja otsimismängudega, kus kohale jõuab ka jõuluvana.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuuseum , tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
1. - 22. detsember	Jõulud Kreutzwaldi juures (1,5 tundi)	Jõulupuu Kreutzwaldi saalis: kuuse ehtimine eri aegadel. Jõulujutt. Jõulusussi valmistamine.	Eesti keel, tööõpetus.	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum , tel +372 7821 798/+372 56297242 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	JAANUAR			
6. -31. jaanuar	Kaalud ja vanaaegsed mõõtühikud (1,5 tundi)	Muuseumikogudes on palju erinevaid kaalusid. Tutvume nendega ja vaatame, mida erinevate kaaludega kaaluti. Proovime ka ise asju kaaluda. Teeme kaalumise mängu ja meisterdame. Teeme tutvust vanaaegsete mõõtühikutega (jard, vaks, küünar, süld).	Mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda , tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
jaanuar (koolivaheaeg)	Koolivaheaeg muinasjutuga (1 tund)	Jutustatakse üks Kreutzwaldi muinasjutt ja joonistatakse pilt.	Pärandkultuuri tundmine	Dr. Fr. R. Kreutzwaldi Memoriaalmuuseum , tel +372 7821 798/+372 56297242 info@lauluisa.ee lauluisa.ee
6.-31. jaanuar	Talulapse toimetused (1,5 tundi)	Tutvume talueluga umbes 200 aastat tagasi: laste tööd, nende mängud ja mänguasjad. Meisterdame endale ühe mänguasja, mängime talulapse mängu. Uurime ja arutame kuidas on laste mängud ja mänguasjad muutunud aja jooksul.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuuseum , tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	VEEBRUAR			
3. -28. veebruar	Ametid ja elukutsed (1,5 tundi)	Tutvume erinevate elukutsetega, proovime ära arvata, kes mis tööd teeb. Lahendame mitmesuguseid ülesandeid, et erinevaid ametinimesid kinnistada. Tutvume ka mõndade vanaaegsete ametinimedega, mida tänapäeval enam tihti ei kuule. Mängime ja meisterdame.	Mina ja keskkond, loodusõpetus, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
17. - 28. veebruar	Eesti sümbolid (1,5 tundi)	Veebruaris on Eesti sünnipäev, tutvume Eesti sümbolitega. Räägime, miks on Eesti lipp just sinimustvalge. Miks on Eesti vapil 3 lõvi. Arutleme, miks peetakse eestlasi laulurahvaks. Teeme ühe sünnipäeva ampsu. Meisterdame ja mängime.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
10.-14. veebruar	Sõbrapäev (1,5 tundi)	Arutame, kes on hea sõber ning kes peale inimese võib veel sõber olla. Meisterdame sõbrapäeva kaardi või meene, teeme ringmänge.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kunst	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
veebruar	Saagu valgus (1,5 tundi)	Tänapäeval ei kujuta ilma elektrita elu ette aga kuidas inimesed toimetasid vana ajal ilma elektrita, sellest teeme juttu programmis. Meisterdame endale küünla ning mõistatame teemakohaseid mõistatusi.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kunst	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuseum.ee
10. - 14. veebruar	Sõbrapäev (1,5 tundi)	Räägime valentinipäeva kujunemisest. Mängime, ennustame, meisterdame. Teeme suu magusaks.	Mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@gmail.com vorumuuseum.ee
Veebruar	Tuli - kõige peremees (1,5 tundi)	Kuidas aga saadi ja hoiti tuld enne tikkude tarvituselevõttu? Mis valgustas pimedat rehetuba? Arutleme tule tähtsusest taluelus ning tänapäeval, meisterdame küünlaid. Muuseumitundi saab tellida ka võro keeles. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
19.-21. veebruar	Palju õnne, Eesti! (1 tund)	Karilatsi koolimajas rändame läbi saja aasta ning otsime esemeid, fotosid, sündmusi, mis jutustavad meie 100 aasta vanuse kodumaa ajaloost.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kunst	Karilatsi Vabaõhumuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
26. veebruar- 7. märts	Vastlad (1,5 tundi)	Vastlapäev, lihaheide, ka pudrupäevaks nimetatu on üks populaarseimaid rahvakalendri tähtpäevi, mida tänapäeval vastlakuklite ja võimalusel liu laskmisega tähistatakse. Kui ilm võimaldab, laeme ka meie liugu. Räägime vastlapäeva ajaloost ja uskumustest. Meisterdame vastlavurri ja mängime.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kunst	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	MÄRTS			
3. - 28. märts	Kevade märgid (1,5 tundi)	Räägime kevade saabumise märkidest. Vaatame, millised linnud meile esimesena kohale jõuavad, millised lilled kasvama hakkavad. Kinnistame läbi mängude Eestis elavate tuntumate lindude nimesid. Proovime ka lilli ära tunda. Meisterdame.	Loodusõpetus, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
3.-5. märts	Liuge-liuge, lihaheited (1,5 tundi)	Vastlanädalal räägime lähemalt liugumiskombestikust ja vastlatoitudest, mängime lumemänge, meisterdame vastlavurri. Võimalik tellida veebitund.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
märts	Mis linnukesel muret (1,5 tundi)	Arutleme, millest toituvad talvel paigalinnud ja räägime lindude toitmise vajalikkusest talvel. Kuna kevad on lindude pesitsemise ja haudumise aeg, siis vaatame pilte erinevatest linnupesadest, munade värvusest ja suurusest. Mõistatame mõistatusi ning mängime lindudega seonduvaid mängu.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kunst	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	APRILL			
1. -23. aprill	Jürikuu toimetused (1,5 tundi)	Jüripäevast mihkkipäevani on talus elu väga kiire, see on õuetööde aeg. Räägime, mis tööd pidid selle ajaga kõik tehtud saama. Saame teada, kes on karjapoised ja sulased. Tutvume jüripäeva kommetega. Töötame, mängime, meisterdame.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
14.-17. aprill	Kiigenädal Karilatsis (1,5 tundi)	Lõuna-Eestis algab kiigelkäimine ülestõusmispühadega. Kiigume, otsime "linnupesasid" koos mõisatustega, värvime vanamoodi pühademune, mängime traditsioonilisi mänge. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
14. - 17. aprill	Munapühad (1,5 tundi)	Räägime lihavõtte kombestikust, peseme nägusid kasemahlagaga. Urbime, seome punaseid paelu puuokstele, otsime ja veeretame mune. Mängime veel traditsioonilisi mänge ja meisterdame.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
aprill	Elu metsas (1,5 tundi)	Lähme metsa. Tutvume erinevate puuliikidega, räägime loomadest ja lindudest. Määrame loomade tegutsemisjälgi. Teeme juttu kes või mis kellelegi toiduks on ning mis juhtub, kui kui mõni lüli toiduahelas katkeb. Vestleme kui ohtlik on metsale tulekahju, kus hävineb kogu elukeskkond. Mõistatame loodusteemalisi mõistatusi ja mängime.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuseum.ee
17. aprill	Lihavõtted	Lihavõttepühad ehk ülestõusmispühad või ka kiigepühaks nimetatud, argikeeles munapühad on liikuv püha, mis algab esimesel täiskuupühapäeval pärast kevadist pööripäeva. Tähistame seda traditsioonilise munade värvimisega, tutvudes lihavõttepühade kommetega ja tavadega. Mängime temaatilisi mänge.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuseum.ee
aprill	Talupere kevadtööd (1,5 tundi)	Räägime milliseid kevadtöid vanasti tehti ja kuidas neid tehti. Tutvume meie muuseumis olevate põllutööriistadega ja saame teada kuidas need aja jooksul täienesid. Mängime läbi teravilja käsitsi külvamist ja kartuli mahapanemise.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretamtik@wi.ee monistemuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	MAI			
mai	Karjalapse mängumaa (1,5 tundi)	Vana aja talulapse mängumaailm oli sootuks teistsugune kui tänapäeva lapsel. Mõtleme end vanasse rehetarre elama, õpime vanu liikumis- ja laulumänge ning mängime vanavanaemade-isade mänguasjadega.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Elu rehetares (1,5 tundi)	Talu elu-olu tutvustavas muuseumitunnis saab tunda rehetare hõngu ning perenaise juhendamisel panna käe külge mitmele talutööletoimetusele, et paremini ette kujutada sajanditagust igapäeva elu Eestimaal. Lisaks töödele tutvume ka rahvamängude ning jõukatsumistega, mida jõudeajal ette võeti. Võimalik tellida veebitund.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Suur pesupäev (1,5 tundi)	Muuseumitunnis tutvume suitsusaunaga, räägime saunaga seotud kommetest, puhtusest ja mustusest vanasti ja nüüd, loeme saunasõnu ja peseme pesu.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Kel amet, sel leiba (1,5 tundi)	Räägime igivanadest, vanadest ametimeestest (nt sepp, mölder), aga ka moodsatest ametitest (nt IT-spetsialist). Arutame, milliseid ametmehi kohtas Eestimaal vanasti ning kas täna sel päeval ka veel neid ameteid peetakse.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
mai	Talupere kevadtööd (1,5 tundi)	Räägime milliseid kevadtöid vanasti tehti ja kuidas neid tehti. Tutvume meie muuseumis olevate põllutööriistadega ja saame teada kuidas need aja jooksul täienesid. Mängime läbi teravilja käsitsi külvamist ja kartuli mahapanemise.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretantik@wi.ee monistemuuseum.ee
mai	Loodus meisterdustes (1,5 tundi)	Loodus pakub nii palju. Korjame taimi, oksa, sammalt, kive jne. Laseme loovusel lennata ja hakkame sellest erinevaid tehnikaid kasutades looma. Õpetame lastele märkama ka looduse enda loomingut.	Tööõpetus, kunstiõpetus, liikumine, eesti keel.	Mõniste Talurahvamuseum, tel +372 56228538 maretantik@wi.ee monistemuuseum.ee
5. - 30. mai	Vanaaegne koolipäev (1,5 tundi)	Loeme "Meie Isa" palvet ja Jakobsoni lugemisraamatut. Rehkendame pulkadega. Proovime kirjutada linnusule, tavalise sule ja tuššiga. Peame karglemise tundi ja ulakamad paneme herneliste peale põlvitama.	Loodusõpetus, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
5. - 30. mai	Kuidas hoida maailma? (1,5 tundi)	Inimene on teinud loodusele palju kahju. Räägime ülemaailmast keskkonnaprobleemidest. Proovime jäätmeid sorteerida. Meisterdame taaskasutatavatest materjalidest.	Loodusõpetus, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee

KUUPÄEV	TÄHTPÄEV	TEGEVUSE SISU	SEOS ÕPPEKAVAGA	MUUSEUM JA KONTAKTID
	JUUNI			
01. juuni	Lastekaitsepäev Karilatsis (1,5 tundi)	Mõnus meisterdamisnurk Karilatsi kooliõuel - tee endale vanaaja laste mänguasi: pajupill, pall, rätinukk või paat. Koolipreili pajatab vanaaja ja väga-vanaaja lugusid.	Tööõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
2. - 20. juuni	Muuseumi mänguasjad (1,5 tundi)	Vaatame muuseumifondis olevaid mänguasju. Tutvume materjalidega, millest vanasti mänguasju tehti. Arutame lastega, kust vanasti üldse mänguasju saadi? Vaatame ka pabernukke. Mängime muuseumis olevate leludega. Teeme endale ka ühe mänguasja.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
2. - 20. juuni	Kuidas vanasti reisiti (1,5 tundi)	Arutleme teemal, kuidas inimesed vanasti reisisid, kui veel autosid ja lennukeid polnud. Mänguline programm, kus proovime palju liikuda ja hüpata. Teeme kaasa reisipauna piknikuks. Kuna vanasti jäädvustati ilusaid kohti maalides, teeme seda meiegi.	Keel ja kõne, mina ja keskkond, liikumine, kunst.	Vana-Võromaa Kultuurikoda, tel +372 5661 6862 lagle.lindenberg@wi.ee vorumuuseum.ee
juuni	Suur pesupäev (1,5 tundi)	Muuseumitunnis tutvume suitsusaunaga, räägime saunaga seotud kommetest, puhtusest ja mustusest vanasti ja nüüd, loeme saunasõnu ja peseme pesu.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
juuni	Karjalapse mängumaa (1,5 tundi)	Vana aja talulapse mängumaa maailm oli sootuks teistsugune kui tänapäeva lapsel. Mõtleme end vanasse rehetarre elama, õpime vanu liikumis- ja laulumänge ning mängime vanavanaemade-isade mänguasjadega.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
juuni	Elu rehetares (1,5 tundi)	Talu elu-olu tutvustavas muuseumitunnis saab tunda rehetare hõngu ning perenaise juhendamisel panna käe külge mitmele talutööletoimetusele, et paremini ette kujutada sajanditagust igapäeva elu Eestimaal. Lisaks töödele tutvume ka rahvamängude ning jõukatsumistega, mida jõudeajal ette võeti.	Inimeseõpetus, eesti keel, tööõpetus, kehaline kasvatus.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee
juuni	Lähme õue mängima (1,5 tundi)	Selles programmis mängime vanu ja uusi õuemänge.	Inimeseõpetus, eesti keel, kehaline kasvatus	Mõniste Talurahvamuuseum, tel +372 56228538 mare.tamtik@wi.ee monistemuuseum.ee
juuni	Kel amet, sel leiba (1,5 tundi)	Räägime igivanadest, vanadest ametimeestest (nt sepp, mölder), aga ka moodsatest ametitest (nt IT-spetsialist). Arutame, milliseid ametmehi kohtas Eestimaal vanasti ning kas tänapäeval ka veel neid ameteid peetakse.	Inimeseõpetus, eesti keel.	Karilatsi Vabaõhumuuseum, tel +372 5801 8601 polvamaa@wi.ee karilatsimuuseum.ee